

DLA értekezés tézisei

Kertész Judit

Anda Géza, a zongora trubadúrja

Témavezető: Papp Márta

Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetem

28. számú művészet- és művelődéstörténeti tudományok

besorolású

doktori iskola

Budapest

2011

I. A kutatás előzményei

Anda Gézáról magyar nyelven szinte nem található értékelhető forrás, melyre támaszkodva a kutató elindulhatna a tájékozódásban. Kritikákat természetesen találunk koncertjeiről, lemezfelvételeiről, de életét, pályáját bemutató könyvet, tanulmányt nem találtam. Ezért elsődlegesen idegen nyelvű forrásokra támaszkodtam, ezen belül is az angol nyelven elérhető anyagokat tudtam feldolgozni. Így, a *Géza Anda: Ein Erinnerungsbild* (Artemis, 1977) című háromnyelvű monográfia jelentette a fő tájékozódási pontot az életrajzot tekintve. Ez a könyv azonban más szemszögből mutatja be Andát, mint az én írásom. Magyar nyelven az Anda által komponált Mozart cadenzákról sem olvashattunk eddig elemző írást. Kutatásom során azonban idegen nyelvű forrásra sem akadtam ebben a témában, így a cadenzákat elemző fejezet teljességében az én meglátásaimat tükrözi. Disszertációm tartalmaz egy, a felvételeit elemző

fejezetet, melyben néhány általam kiválasztott lemezfelvételéről fogalmaztam meg a gondolataimat. Ezt a fejezetet a róla szóló magyar és angol nyelvű kritikákkal egészítettem ki. Az elemző részben saját megfigyeléseim alapján, szubjektív módon bemutatva kívántam némi ízelítőt adni Anda művészetéből. Ehhez egy jelentős kiterjedésű diszkográfia tartozik, mely Anda termékeny stúdió-életét tükrözi. A koncertkritikák alfejezet magyar, elismert zenekritikusok (Kroó György, Jemnitz Sándor, Péterfi István, Bartha Dénes) és Michael Cookson angol nyelvből általam fordított írását tartalmazza. A lemezekről szóló kritikák Fáy Miklós és Varga Péter írásai.

II. Források

Anda Gézáról angol illetve német nyelven találhatunk értékes írásokat. Én nyelvi okokból az angol nyelvű forrásokra tudtam támaszkodni. Így fő forrásom a *Géza Anda: Ein Erinnerungsbild* (Artemis, 1977) című könyv lett, melynek

segítségével leginkább az életrajzi adatokat és pályájának főbb állomásait mutatom be. *Karl Schumann: Origin, Progress, Accomplishment*, *Max Kaindl-Hönig: Salzburg and the Art of Playing Mozart Happily*, és *Egil Harder: The Teacher Géza Anda* című írásaira alapozva készült az első fejezet. Ezen kívül a magyar és angol nyelvű kritikák voltak a segítségemre: *A mikrofonnál Kroó György. Új Zenei Újság 1960–1980* (Zeneműkiadó, 1981), *Jemnitz Sándor válogatott zenekritikái* (szerkesztette Lampert Vera, Zeneműkiadó, 1973), *Péterfi István: Fél évszázad a magyar zenei életben – válogatott zenekritikák (1917–1961)*, Zeneműkiadó, 1962, *Bartha Dénes Emlékkönyv*, (szerkesztette Gábor Ágnes és Szirányi Gábor, Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetem, 2008).

Majd a versennyel kapcsolatos információkhoz az Anda Géza Zongoraverseny Newsletter-jeit használtam. Anda Géza cadenzáiról tudomásom szerint eddig elemző jellegű írás nem született, ezért az erről szóló

fejezetet teljes egészében saját meglátásaimra hagyatkozva írtam. Természetesen háttéranyagként felhasználtam az Ein Erinnerungsbild-ben található *Willibald Götze: The art of Cadencing: on Géza Anda's Cadences* című írását. A három Mozart cadenza (Beethoven, Clara Schumann, Anda Géza) összehasonlításánál hasonló módon csak a magam gondolatait tükrözi a dolgozat.

III. Módszer

Disszertációm megírásánál az az elv vezérelt, hogy Anda Gézáról művészetéhez méltó módon többet tudhasson meg a magyar olvasó. Úgy ítélt meg, hogy mivel életéről, pályájáról bár elvétve, de azért olvashatunk egyes könyvekben, kritikákban, CD lemez borítók fülszövegében, leginkább az általa képviselt szellemiséget kellene közelebb hozni az érdeklődőhöz. Ehhez kapcsolódva mutatom be például az ő nevét viselő zongoraversenyt, mely magában kívánja hordozni Anda zenei örökségét. Szintén erre

világít rá a Várjon Dénessel készült interjú. A lemezeiből készült mini-válogatás elemző fejezete művészetének ránk maradt kézzelfogható bizonyítéka.

IV. Eredmények

Disszertációm sok szempontból tekinthető hiánypótló munkának. Tekintve, hogy a téma magyar nyelvű feldolgozottsága nagyon alacsony, így szinte minden területen újdonságnak számít ez a munka. Míg a német nyelvű Anda-könyv (Hans-Christian Schmidt: *Sechzehntel sind auch Musik! Dokumente seines Lebens*, Artemis & Winkler, 1991) aprólékosan bemutatja életét, pályáját és rendelkezik szinte minden lényeges információval, az én dolgozatom szubjektív nézőpontja miatt mindenképpen különbözik ettől az írástól.

Feltétlenül eredménynek tekinthető Anda Géza magyarországi (el)ismertségét célul kitűző dolgozatom azon vonala, amely művészi ars

poeticáját próbálja előtérbe helyezni az életrajzi adatok és egyéb kézzelfogható információk bemutatása mellett.

További eredmény, hogy a Zeneakadémia Könyvtára kutatásom során és hatására szerezt be a Hans-Christian Schmidt által írt és már emlegetett német nyelvű Anda-könyvet. Az általam felhasznált Ein Erinnerungsbild című munka tanulmányozása közben felfedezett néhány pontatlanság korigálása szintén tudományos eredménynek fogható fel. Az Anda Géza által komponált cadenzákról tudomásom szerint elsőként született alaposabb, elemző írás. A Várjon Dénessel készült interjú egyedülálló módon hozza közelebb az olvasóhoz Anda művészi szellemiségét. A kritika-válogatás ilyen formában és megvilágításban még sehol sem szerepelt. Köztük az általam angol nyelvről fordított írás most kerül először magyarul az olvasó elé. A magyar nyelvű kritikák dolgozatom által lesznek elérhetőek az interneten.

V. Az értekezés tárgyköréhez kapcsolódó tevékenység dokumentációja

Ilyen jellegű tevékenységet a tárgykörben nem folytattam.